Mennesson Fransaya q. - 65192/11

Qərar 26.6.2014 [Seksiya V]

Maddə 8

Maddə 8-1

Ailə həyatına hörmət

Özəl həyata hörmət

Başqasi üçün reproduksiya (BÜR)yolu ilə dünyaya gəlmiş uşaqlarla bu metoddan istifadə edən ər-arvad arasında ABŞ-da qanuni olaraq müəyyən edilmiş qohumluq əlaqəsinin fransız hüququnda tanınmasından imtina: *pozuntu*

[Bu rezüme *Labassee Fransaya q.* n° 65941/11, 26 iyun 2014, işinə də aiddir]

Faktlar – BirinciişdəkiərizəçilərfransızvətəndaşıolanMennessoncütlüyü,eləcədə 2000-ci ildəanadanolmuşamerikanvətəndaşıəkizlər,
Xanım Mennessonlardır.İkinciişdəkiərizəçilərfransızvətəndaşıolanLabasseecütlüyüvə 2001-ci ildəanadanolmuşamerikanvətəndaşıJuliette Labasseedir.

Xanım Menessonun və Labasseenin sonsuzluğu səbəbindən ərizəçi valideynlər ABŞ-da, birincihaldaCənabMenessonun,
ikincihaldaisəCənabLabasseeninspermalarınınməhsuluolanembrionunbaşqaqadınınbətnin dəyerləşdirilməsiləbaşqasiüçünreproduksiya (BÜR) metodundanistifadəetmişlər. Beləliklə,MennessonəkizlərivəJuliette Labassee (ərizəçiuşaqlar)anadanolmuşlar.Müvafiqolaraqbirinciişdəkaliforniyada,
ikinciişdəisəMinnesotadaqəbuledilənməhkəməqərarlarındagöstərilirdiki,
Mennessoncütlüyüəkizlərin,LabasseecütlüyüisəJuliettinvalideynləridir.

BÜRmetodundanistifadəolunduğundanşübhələnənfransızhakimiyyətorqanlarıuşaqlarındoğ umhaqqındaşəhadətnamələrinifransızvətəndaşvəziyyətireyestrinəqeydetməkdənimtinaet mişlər.*Mennesson*işindəprokurorungöstərişiiləqeydiyyataparılmış,
sonradanisəprokurorcütlüyəqarşıləğvolunmaprosesibaşlatmışdır.*Labassee*işindəisəqeydia yyatdanimtinanımübahisələndirməmiş,
valideynlərləfaktikibirgəyaşamahalınaəsasənaralarındakıqohumluqəlaqəsinitanıtdırmağaç alışmışlar.Onlartanınmaaktı-hakim
tərəfindənverilənvəuşağınvalideynlərləfaktikibirgəyaşayışını, yəni, qohumluqəlaqəsininreallığınıtəsdiqedənakt-əldəetmişlər,
lakinprokurorluqbubarədəqeydifransızvətəndaşvəziyyətireyestrinəsalmaqdanimtinaetmiş dir.Bundansonraonlarməhkəməyəmüraciətetmişlər.

ƏrizəçilərinşikayətləriKassasiyaMəhkəməsinin6 avril 2011-ci iltarixliyekunqərarıilərəddedilmişdir. Məhkəməqərarınıbeləəsaslandırmişdırki, beləqeydiyyatlarfransızmülkiməcəlləsinəgörəictimaiqaydaetibarsızlığıxaraketinəmalikolan etibarsızBÜR sazişlərinəhüquqiqüvvəvermişolardı.O hesabetmişdirki, işdəözəlvəailəhəyatınahörməthüquqununpozuntusuyoxdur,
çünkibuləğvetməuşaqlarıKaliforniyavəya Minnesota hüququilətanınmışanavəyaataqohumluğunavəonlaraFransadaMennessonvəLabasseecütlü yüiləbirgəyaşamağa mane olmur.

Hüquqiməsələlər – Maddə8 :Maddə 8-in "ailəhəyatı" və "özəlhəyat" başlqlarıaltındatəminatverilənhüquqlaramüdaxiləbaşvermişdir. Mübahisələndirilməntədbirlərdaxilihüquqlanəzərdətutulmuşduvəçatımlıvəöngörüləbilənidi.

Fransanınxaricdə BÜR yoluiləanadanolmuşuşaqlarlaniyyətvalideynləriarasındaqohumluğutanımaqdanimtina, vətəndaşlarınölkədəuşaqlarınvəsurraqatanalarınmüdafiəsiməqsədiləqadağanolmuşreproduksiyaüsullarınaölkəərazisindənkənarda da müraciətetməkdənçəkindirməkdir.Beləliklə, mübahisələndirilənmüdaxiləikilegitimməqsəddaşıyırdı :« sağlamlığınmüdafiəsi » və «başqalarınınhüquqvəazadlıqlarınınmüdafiəsi».

Avropadanə BÜR metodununqanuniliyi, nədəxaricdəbuyolladoğulmuşuşaqlarlaniyyətvalideynləriarasındaqohumluğuntanınmasısahəsindəkonsensusyoxdur.Konsensusunolmaması BÜR-dənistifadəninetikxarakterlisuallaryaratmasınıntəzahürüdür.Bu səbəbdən, Dövlətlərin BÜR-ləbağlıseçimlərdəmülahizəsəlahiyyətigenişolmalıdır.Lakinbumülahizəsəlahiyyətiqohumluqlabağlıməsələrdəməhdudlaşmalıdır, çünkibu, fərdinidentikliyininəsasaspektiiləbağlıdır.Digərtərəfdən,Dövlətin və görulən tədbirdən birbaşa olaraq təsirlənən fərdlərin maraqları arasında, hər dəfə uşaqlarınmaraqlarındansöhbətgetdiyi zaman onlarınüstüntutulmasıbarədəkiəsasprinsipinəzərəalmaqla, tarazlaşdırma aparılıb-aparılmadığını yoxlamaq Məhkəmənivəzifəsidir.

a) *Ərizəçilərinailəhəyatınahörməthüququ* – Fransızhüqqundaərizəçilərarasındaqohumluqəlaqələrinintanınmamasıonlarınailəhəyatınamüxtəlifsəviyyələrdətəsiredir. Qohumluqsübututələbolunanhərhansıxidmətalmaqistədikləri zaman təsdiqlitərcüməsiləbirgəqeydiyyataalınmamışamerikanaktınıtəqdimetməliolurlar.Digərtərəfdən, ərizəçiuşaqlarfransızvətəndaşlığı ala bilməmişlərki, bu da ailəninsəyahətiniçətinləşdirirvəərizəçiuşaqlarınyetkinlikyaşınaçatdıqdansonraFransadaqalmasıvəailəhücrəsininstabilliyiiləbağlınarahatlıqlaryaradır.Buna, uşaqlaringenetikatasıolanərizəçininölümüvəyacütlüyünayrılmasıhalındaailəhəyatınınqorunub-saxlanmasınabağlınarahatlıqlar da əlavəolunur.

Bununlabelə, ərizəçilərinailəhəyatıiləbağlıriskinəhəmiyyətinəqədərolsa da, Məhkəməhesabedirki, birinciərizəçilərləüçüncüvədördüncüərizəçilərarasındakıqohumluğunfransızhüqqundatanınmamasıiləbağlıqarşılaşdıqlarıkonkretçətinliklərəiaraşdırmaqlazımdır.ƏrizəçilərxatırlatdıqlarıçətinliklərinaşılmazçətinliklərolduğunuvəaralarındakıqohumluğunfransızhüqqundatanınmamasınınFransadaonlarınailəhəyatınahörməthüqqundanistifadəsinə mane olduğunuiddiaetmirlər.Bununlabağlı, Məhkəməmüəyyənedirki, ərizəçiuşaqlarınanadanolmasındanazsonrahərdördərizəçiFransadayerləşəbilmişlər, onlarqlobalolaraq, başqaailələrinyaşadıqlarıvəziyyətləmüqayisəediləcəkvəziyyətdəyaşamaqimkanınamalikdirlərvəonlarınfransızhüqqundakıvəziyyətinəgörəfransızdövlətorqanlarınınonlarıayıracağını düşünməyəəsasyoxdur.

Digərtərəfdən, ərizəçilərinKonvensiyaüzrəqaldırdıqlarışikayətlərirəddedərkənKassasiyaMəhkəməsidolayısıylahesabetmişdirki, ərizəçilərarasındaxaricdəyaranmışqohumluqəlaqələrininfransızhüqqundatanınmamasısəbəbiləailəhəyatlarındarastlaşdıqlarıpraktikiproblemlərKonvensiyanın 8-ci maddəsininəhörmətintələbetdiyilimitləriaşmamışdır.

Beləliklə, birtərəfdənbirinci ərizəçilərlə üçüncü və dördüncü ərizəçilər arasında qohumluq əlaqəsinin fransız hüqqunda tanınmamasının onların ailə həyatının konkret nəticələri və

digər tərəfdən cavabdeh Dövlətin mülahizə səlahiyyətini nəzərə alaraq, Məhkəmə hesab edir ki, Kassasiya Məhkəməsinin hazırki işdə gəldiyi nəticə ailə həyatına hörmət hüququ ilə əlaqədar ərizəçilərin maraqları ilə Dövlətin maraqları arasında ədalətli tarazlığı qurmuşdur.

Nəticə : pozuntu yoxdur (yekdilliklə).

b) *Ərizəçi uşaqların özəl həyatına hörmət hüququ* – Fransa, ərizəçi uşaqların ərizəçilərin uşaqları olaraq identifikasiya olduğunu bilsə də, öz hüquq sistemində onların bu özəlliklərini danır. Bənzər təzad fransız cəmiyyətində onların identikliyinə zərbə vurur.Digər tərəfdən, Konvensiyanın 8-ci maddəsi xüsusi bir vətəndaşlıq əldə etmək hüququ təmin etməsə də, vətəndaşlıq fərdlərin identikliyinin elementidir. Bioloji ataları fransız olsa da, ərizəçi uşaqlar fransız vətəndaşlığı əldə etmək imkanı ilə bağlı böyük qeyri-müəyyənliklə üzbəzüzdürlər. Bənzər qeyri-müəyyənlik onların identikliyinin müəyyən edilməsinə neqativ təsir edir. Üstəlik, ərizəçi uşaqların fransız hüququnda ərizəçilərin uşaqları kimi identifikasiya edilməməsi, onların sonuncuların mirasında iştirakı ilə bağlı nəticələr yaradır.

Fransanın öz vətəndaşlarını ərazisində qadağan etdiyi reproduksiya metoduna əl atmaqdan çəkindirməsini arzuladığını qəbul etmək olar. Bundan belə nəticə çıxır ki, fransız hüququnda belə metodla dünyaya gələn uşaqlarla niyyət valideynləri arasında qohumluq əlaqəsinin tanınmasının nəticələri yalnız fransız hakimiyyət orqanlarının qəbul etmədiyi reproduksiya metodunu seçən sonuncuların vəziyyəti ilə məhdudlaşmır: o həm də uşaqların özləri ilə bağlıdır. Uşaqların qohumluq əlaqələri də daxil olmaqla, hər kəsin öz identikliyinin mahiyyətini müəyyən etmək hüququnu da əhatə edən özəl həyat hüququ xeyli dərəcədə təsirə məruz qalır. Beləliklə, bu vəziyyətin hər bir qərarın əsası olmasını tələb edən uşağın üstün maraqları ilə uyğunluğu barədə ciddi sual yaranır.

Bu analiz, valideynlərdən birinin hazırki işdə olduğu kimi uşağın genetik valideyni olması halında xüsusihal alır. Hər kəsin identikliyinin vacib elemeti olaraq bioloji qohumluğunun əhəmiyyətini nəzərə alaraq, qohumluğun bioloji reallığının müəyyən edildiyi halda uşağı bu xarakterli hüquqi əlaqədən məhrum etməyin onu üstün maraqlarına uyğun olduğunu iddia etmək olmaz.Doğum haqqında şəhadətnamələrin qeydiyyatı barədə müraciət zamanı ərizəçi uşaqlarla onların bioloji atası arasındakı qohumluq nəinki qəbul edilməmişdir, hətta bu əlaqənin atalığın tanınması və ya övladlığa götürmə və ya faktiki birgə yaşamaq yolu ilə tanınması da məsələ ilə bağlı Kassasiya Məhkəməsinin qadağanedici yurisprudensiyası ilə üzləşir.Avropa Məhkəməsi hesab edir ki, bu əhəmiyyətli məhdudlaşmanın ərizəçi uşaqların identikliyi və özəl həyata hörmət hüququ üzərindəki nəticələrini nəzərə alaraq, daxili hüquqda onalrın bioloji ataları ilə qohumluq əlaqələrinin tanınmasına və ya müəyyən edilməsinə mane olmaqla, cavabdeh Dövlət mülahizə səlahiyyətlərinin həddini aşmışdır.İşdə meydana çıxan maraqların tarazlaşdırılması zamanı xüsusi çəki verilməli olan uşağın üstün maraqlarını nəzərə alaraq, Məhkəmə belə nəticəyə gəlir ki, ərizəçi uşaqların şəxsi həyata hörmət hüququna riayət edilməmişdir.

Nəticə : pozuntu (yekrilliklə).

Maddə 41 : hər ərizəçi uşağa mənəvi ziyana görə 5 000 Avro.